

“волхва”, “зелейница” (ст. 38), символіки та обрядовості, притаманних субкультури певної верстви населення.

Певний період історичного розвитку за цивілізаційною теорією визначається ідейно-духовними, культурологічними факторами, накопиченими в процесі історичного розвитку й існуючими в рамках культури уявленнями про світ, соціальні цінності, стереотипи поведінки. І тому ймовірно, що у період раннього Середньовіччя на території руських земель, поряд з процесом формування правової системи, спрямованої на захист власності та боротьбу із злочинцями, відбувався й зворотний процес у кримінальному середовищі такого деструктивного культурного явища, як кримінальна субкультура.

Кальченко Т.Л., професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ПИТАННЯ НАУКИ КРИМІНОЛОГІЇ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Вітчизняна кримінологічна наука має досить значний арсенал ефективних інструментів протидії злочинам та правопорушенням, який, на жаль, не в повній мірі на сьогодні використовується в Україні. Ігнорування його робить Україну незахищеною від багатьох, а особливо тих, що породжують різноманітні політичні, економічні та соціокультурні кризи, факторів.

В Україні кримінальна складова є чинником усіх криз, як політичних, економічних, правових, так і моральних. Отже, злочинність відіграє свою роль у існуванні будь-якої кризи. Такими є основоположні засади науки кримінології. А це означає, що подолати будь-яку кризу у суспільстві можна, лише створюючи імунітет проти ураження суспільства криміналом.

Оскільки кримінологія є соціально-правовою наукою про злочинність, то засвоєння її предмета має охоплювати одночасно соціально-правові сфери суспільного життя. Розуміння соціальної природи злочинності, з'ясування її причин та умов, вивчення

індивідуальності осіб, які ці злочини вчиняють, а також механізму індивідуальної злочинної поведінки нададуть можливість працівникам правоохоронних органів успішно організувати та здійснювати запобіжні заходи щодо запобігання злочинам. Наразі, кримінологічні знання на сьогодні дозволяють попередити кримінальні правопорушення, вдосконалити роботу щодо виявлення уже вчинених злочинів, допоможуть встановити та викрити злочинців, правильно визначити міру покарання кожному з них, знайти ефективніші заходи для їх виправлення та ресоціалізації. Отже, для розуміння сутності злочинності необхідно правильно визначити складне співвідношення злочинності і злочинів. Розмежовуючи емпірично в сукупності вчинених злочинів, злочинність не зводиться до цієї сукупності, а й має самостійний зміст, як форма соціальної патології, відрізняючись від того, що властиве для окремих злочинів та їх видів. Під час аналізу соціально-правового характеру злочинності важливо визначити, як проявляється кожна з її особливостей у змісті злочинності та в її походженні.

Між іншим, практична значущість кримінології полягає в розробленні стратегії протидії злочинності, розробленні рекомендацій, спрямованих на профілактику, запобігання і припинення злочинів. Кримінологічні дослідження мають великий законотворчий потенціал, сигналізуючи про ті правові прогалини, які повинні бути заповнені з метою підвищення ефективності боротьби зі злочинністю, а також конструктивні недоліки законодавства, що вимагають корекції. Особливої уваги тут набуває застосування кримінологічних підходів до подолання проблем кримінальної політики в цілому.

Кримінологічна підготовка юристів озброює їх необхідним умінням і навичками аналізу інформації про злочинність та інші правопорушення: характеристики кримінологічної ситуації на певній території або об'єкті, проведення прикладних кримінологічних досліджень, реорганізація взаємодії різних суб'єктів профілактичної роботи, планування цієї роботи, обліку та оцінки її результатів.

Оволодіння кримінологічними знаннями забезпечується різними формами і методами вивчення, творчим поєднанням теоретичних положень з практичним їх застосуванням. Для більш поглибленого вивчення кримінологічних проблем є потреба

проведення кримінологічних досліджень, науково-практичних конференцій, міжнародних семінарів та симпозіумів.

Кримінологічна наука може і має дослідити позитивний досвід і на підставі його надати рекомендації для подолання будь-якої кризи в Україні. Враховуючи зазначене, в сучасних умовах необхідно розвивати “кримінологічний погляд” на навколишню дійсність, який дозволить правильно оцінити процеси і події, що відбуваються в країні, з точки зору спроможності впливу на моральний стан суспільства і поведінку людей, особливо протиправну і злочинну. У такій ситуації розвиток вітчизняної кримінологічної думки представляється необхідною умовою подальшого вдосконалення всієї системи запобігання та протидії злочинам, тому варто підкреслити, що результативність превенції злочинів залежить від бажання та вміння бачити дійсну сутність злочинності та факторів, які її зумовлюють, відповідно до них ставити стратегічні цілі та обирати для їх досягнення необхідні засоби. Варто заохотити позитивну тенденцію розвитку сучасної української кримінології та наявність конструктивного плюралізму поглядів на методологічні підходи до вивчення проблем та перспектив кримінологічної науки.

Мороз Л.І., доктор психологічних наук, професор;

Ростомова Л.М., доцент кафедри іноземних мов Одеського державного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент

МОВНИЙ ЕТИКЕТ ТА ВЕРБАЛЬНА АГРЕСІЯ

Агресія (від латин. *aggressio* – напад) тривалий час вважалася атрибутом загарбницької державної політики. Тільки в середині ХХ ст. це поняття було поширене на ставлення людини до оточуючих і на прагнення завдати їм шкоди. Згодом у тлумачних словниках агресію стали трактувати також і як “прояви гніву та ненависті, що проявляються у погрозах, образливих висловах та насильницьких діях окремої особи”.

Психологи (Берковіц, 2003, Берон, Ричардсон, 2006, Хекхаузен, 1986) подають вербальну агресію як самостійний